

Előfizetési díj helyben:
 Egész évre . . . 8 frt—16 kor.
 Fél évre . . . 4 frt— 8 kor.
 Negyedévre . . 2 frt— 4 kor.
 Vidékre 1 frttal több.

SZABADSÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 I. kör, Damjanich-utca. 118. sz.
 Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.
 „Nyilttér“ sora: 15 kr.

Hirdetési díj: Egész oldal 10 frt. Fél oldal 6 frt. Negyed oldal 5 frt.
 A befelől minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték szétetendő.

Megjelenik minden szerdán.

Egyes szám ára: 15 kr.

Kisebb hirdetéseknek minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.

Csak bérmentes levelek fogadtnak el s kéziratok nem adtnak vissza.

A holnapi nap.

Szabadka város polgársága a város mind a 8 kerületében holnap fog élni azzal a jogával, hogy a város további kormányzására befolyást gyakoroljon. Tudja mindenki, hogy e jog érvényesítése városunk közel jövőjére kihat, s a többség vagy szentesíti a mai rendszert továbbra is, vagy oly többséget fog teremteni az új bizottsági tagok soraiból, mely hivatva lenne végre valahára gátot vetni a mai hatóság sokszor észszerűtlen vagy bitangolásának.

Szabadkán ma alig van számba vehető ellenzék, szervezett ellenzék pedig éppen nem létezik.

A volt ellenzék vezetői belefáradtak az elbolondított tömeg észretéritési munkájába, új erők pedig nem nőttek nyomaikban.

A mai hatóság tehát csaknem biztosra veheti a holnapi nap győzelmét, mert az a párt, mely a papi reverendák árnyéka mellett kezd burjánozni Szabadkán, s mely néppártnak szereti nevezni magát, nem igen számba vehető, mert a valóságos embereknek sem igen izlik a bortól gőzölgő rekedt kortes papok ölelő kapacitálása.

Ha adhatunk jótanácsot holnapra szavazó polgárainknak, mi csak azt javasoljuk: oly szavazó lapokat tegyenek az urnákba, melyeken nem hasznos leső kortesek, hanem független s a város ügyeit szívükön viselő polgárok nevei állanak.

És a jelöltek is tanulják meg valahára Szabadkán: ha bizottsági tagságra áhitoznak s ha oda be is választatnak, — nem az áldomásra leskelődés ott a hivatásuk, hanem a közgyűléseken a pontos megjelenés, és a közügyek tárgyalásánál becsületes magaviselet.

A kik ezeket fel nem érik észszel, azok inkább ne szavazzanak s ne szavazzassanak magukra sem.

A városi képviselők nálunk holnap fognak megválasztatni, és szívre fog ke-

rülni főispánunk programbeszédének egyik része, vagyis azon ígérete, hogy a választások tisztasága fölött fog örködni. Majd meglátjuk legközelebb, hogy mi fog történni — annyit azonban már most is tudunk, hogy a polgármester magával együtt mozgósította segédcapatait, és a toronyalja egy hét óta íves, még a pandurokkal is letették a libériát, hogy annál szabadabban korteskedhessenek. Van-e főispánunknak ezekről tudomása?

— **Városi bizottsági tagok választása.** A törvényhatósági bizottság f. hó 10-én megtartott közgyűlésen 17345/429 számú határozatával az ezen év végével kilépő bizottsági tagok helyének betöltésére választási határnapul 1895. évi október hó 24-ét tűzte ki.

A választás az 1886. évi XXI. t.-c. 39. §-a alapján kerületenként reggeli 9 órakor kezdődik és délután 4 órakor végződik.

Felhivom ez alkalomból a választó polgárokat, hogy az említett napon a választás megkezdése előtt a hivatkozott törvénycikk 38. §-a értelmében a bizalmi férfiakat jelöljék ki, mert a meny nyiben ezen joggal élni nem fognak a bizalmi férfiak, a választási elnök fogja kinevezni.

Az első választó kerület választ 8 bizottsági tagot, választási hely, a belvárosi, községi iskola (Vörös ökö) választási elnök Milasin Jakab nyug. járásbíró, helyettese Haverda Mátyás főgymn. igazgató.

A II-ik kerület választ 8 bizottsági tagot; választási hely a templomtéri új elemi iskola. Megjegyeztetik, hogy ezen kerületben egy legkevesebb szavazatot nyerő bizottsági tag 3 évre választatik. Választási elnök Vojnich Félix főjegyző, helyettese Vojnich Zélics Máté biz. tag.

A III-ik kerület választ 8 bizottsági tagot, választási hely a templomtéri új elemi iskola. Választási elnök Dulich Antal tanácsnok, helyettese Stantics János biz. tag.

A IV-ik kerület választ 8 bizottsági tagot, választási hely az ujonan épült népiskola, ezen kerületben a legkevesebb szavazatot nyerő bizottsági tag 3 évre választatik. Választási elnök Jakobesics Gyula tb. főjegyző, helyettese Báics Gergely biz. tag.

Az V-ik kerület választ 9 biz. tagot, választási helyiség a „Piukovics“ féle iskola. Választási elnök Rieger Mihály bizottsági tag, helyettese Pertics János biz. tag.

A VI-ik kerület választ 8 biz. tagot, választási helyiség a „Mucsi-féle ovoda helyiség. Választási elnök Gálffy György biz. tag, helyettese dr. Landauer Adolf alügyész.

VII. körü kerület választ 6 biz. tagot, választási hely az ujonan épült községi iskola (kakas). Választási elnök Pertich Mihály árvaszéki elnök, helyettese Balázs piri Antal biz. tag.

A VIII-ik kerület választ 8 biz. tagot, választási hely az ugynevezet „Ludas“ féle iskola. Választási elnök Vojnits Máté t. ügyész, helyettese Rádits János biz. tag.

A választó kerület beosztására nézve a szervezési szabályrendelet 5. §-ának rendelkezése fentartatnak, miért is:

Az I-ső választó kerületet képezik az I-ső kör, továbbá a vánteleki, zobnaticai, tompai és radonovac puszták, a radanováci szegedi, majsai, halasi szőlők, napkeleti és napnyugati ugarok.

A II-ik választó kerület áll a város II-ik köréből és kelebíai pusztából.

A III-ik választó kerület magában foglalja a városi 3-ik kör és Sebesics pusztát.

A IV-ik választási kerületet alkotja a városi 4-ik kör és tavankuti puszták.

Az V-ik választó kerület áll az 5-ik körből és györgyeni pusztából.

A VI-ik választó kerületet képezik a 6-ik kör és nagyfényi puszták, valamint a bajai és buckai szőlők.

A VII-ik választási kerület a város 7-ik köréből és Verusics pusztából áll.

A VIII. választó kerülethez a város 8-ik kör és Ludas puszták tartozik.

Felemlítettik, hogy az 1886. évi XXI. t. c. 44. §-sa szerint az elnök, a bizalmi és a 38. §-s szerint jelen lenni köteles hivatalos személyek s általában a szavazók a törvény különös oltalma alatt állanak.

Szabadkán, 1895. október 14-én Mamuzsich Lázár polgármester.

— *Hogy a közlő választás minket közelebről nem érdekel, köztudomásu; azonban ennek dacára nem hunyhatjuk be látó szemünket a nálunk mutatkozó események fölött. Valóban, esemény számba megy az a fordulat, melyet kicsinyleni, sőt eltagadni is lehet, de egészen megriasztotta a toronyalattiakat. A polgármestert ugylátszik hogy a nép zöme és pedig legerősebb támasza a bunyevácóság, elhagyta. Ha győzni is fog részben, vagy tán egész vonalon is, — ez lesz az utolsó. Csak az erőhatalom tarthatja fel még áll. Sic tran sit . . .*

Látványosságok a kiállításon.

— Fővárosi levél. —

Budapest, október 11.

A messze külföld neves lapjainak képviselői jártak a napokban Budapesten. Apróra megnézték az ezredéves kiállítás bekerített területét, hogy a maguk két szemével lássák, mit, hogyan és minő hajlékban mutat be Magyarország ezredéves ünnepén. S amíg ők sorra vették az épülő és nagyrészt már elkészült pompás palotákat (amelyeket mi már régebben leirtunk), amíg ők bámulattal tele jártak egyik csarnoktól a másikig, s folyton gyarapodott az érdeklődésük, egyre hangzott ajkukról az elismerés, — addig mi próbáljuk meg egy pillantást vetni a jövőre, hogy meglássuk azt is, ami még nincsen, ami csak készül, ami csak tervben vagy papírra tett elhatározásokban van meg.

Ne nézzük most Magyarország produktív erejének leendő megnyilatkozását, mellőzzük pár pillanatra a nagy munka komoly részét, amelyet úgy is látni, megvizsgálni, tanulmányozni kell majd mindenkinek; hanem lássuk minő szórakozást, mulatságot, látványosságokat nyújt majd a nagy közönségnek az ezredéves kiállítás.

Itt lesz elsőben a megnyitás nagy napja. A király és az egész királyi család és vele a nemzet sorsának intézői legelőbb a Mátyás király templomába mennek imádságra. Az ország első főpapja imádkozik velök a hazáért, újabb dicső ezer évet kérve az egek urától ennek a sokat megszenvedett népnek. Innen pompában és díszben átvonulnak az új parlament épületébe, széles e hazának legnagyobb, leg-hatalmasabb palotájába, hogy a király a maga személyében megnyissa az országgyűlés két házát. Most ezer éve Pusztaszeren is azzal kezdték meg a honalapítást, hogy a fejedelem és nemzet hűségét fogadtak egymásnak, s a legdrágább kincset, az alkotmányt biztosították. Ezer évvel utóbb ismét hűséget esküt tesznek egymásnak: az alkotmányos király és az alkotmány szerető nemzet.

Ezután lesz az ezredéves kiállítás megnyitása. Maga a legmagasabb védnök, ő felsége a király nyitja meg a kiállítást a történelmi csarnokban, az épületeknek ama részében, amely legjobban emlékeztet Árpád korára, a hol a honfoglaló magyarok emlékét mutatják be. S a királyokon kívül ott lesznek a királyi hercegek, az udvar, az országnagyok, mindenki, akinek rangja, neve dignitása van.

S mind bejárvák a kiállítást, amit összehord egy nagyratörő, nagyatermett nemzet, hogy bemutassa ezredéves dicső múltját, újabb ezer évre jogosító fényes jelenét.

De itt csak a látványosságokról akarunk ezuttal beszélni. Szóljunk hát pár szóval Vágó Pál hatalmas tervéről, amelyet a nagy közönség bizonyára meg fog valósítani. A megelevenedett história, ezer év eleven története fog előttünk elvonulni. Mind, ami csak nagy és emlékeztető, dicső és példát mutató a nemzet múltjában, kaczagányos Árpád

délceleg leventéitől a közelmúlt nagy férfainak és nagy tetteinek koráig: az ott lesz előttünk híven, pompában és a multak dicsőségével. Nincs nemzet a világon, amely hasonlót mutathatna!

Az alatt a félesztendő alatt, amíg a kiállítás tart, százánál több országos és nemzetközi kongresszust rendeznek. Ezeknek javarésze olyan, a mely a nagy közönséget is közelről érdekli, amely látványosságokkal, felvonulásokkal, versenyekkel, mutatóványokkal jár. Hogy csak többet ne említsünk, ilyenek a tüzoltók, tornászok, vasparipások, atléták lövészek találkozói. S a sportünnepnek egész hosszú sora fűződik hozzájuk. Lovas-, atléta-, torna-versenyek lesznek. Kocsikorzók és kocsiversenyek, lovasjátékok, harczi játékok s ki győzné felsorolni mind, mikor majdnem minden hétre esik majd kettő-három.

S mindezekhez csatlakozik az állandó látványosságok egész sora. Csak a javát említsük:

A kiállítás korzója már 1885-ben a nagy közönség legkedvesebb tartózkodó helye volt. Hát még jövő esztendőre! Egy eleven virágkiállítás lesz ez a korzó, ahol nem eserepekben, hanem a szabadban, bokréta-szerű csoportokba iltetve mutatják be a legpompásabb dísznövényeket, amiknek termelésére a hazai műkertészet képes. S e pompás helyen, gyönyörű kis pavillonban, egyre szól a zene. S mikor a sétáló közönség a villamos lámpák nappali fényében járkal a csodaszép kertben, egyszerre elsötétedik a lámpások fénye s tündéri színpompában gyul ki a fontaine lumineuse, az elektromos szökőkút. Toronymagasra szöknek fel a vastag vizsugarak s ahogy csillogó gyöngyszemekben újra lehullanak, ezer pompánál pompásabb színre festik a rejtett villamos gépek. Messziről ugyanekkor elektromos tűzijáték gyönyörködteti az embereket, egy új, még pedig magyar találmány, amelyet csak a kiállításon látunk meg legelőször.

S még hány látnivaló lesz? A ballon captiv, a melyet napjában egyszer-kétszer feleresztenek a szédítő magasba, a hol katonai gyakorlatokat végeznek a ballon kezelésére kirendelt katonák. Az óriás kerék, a mely egész vasuti waggonokat emel háromszáz méter magasra s onnan látják majd az emberek a kiállítás városát, parányi méreteiben, mint a madár a messzeségből. Az aquarium, az ideszállított tenger-fenek, a hol a valósághoz híven, elevenen látjuk majd a tenger csodálatos életét, a soha nem látott állatokat, hűsítő virágokat, s azt az elképzelhetetlen világot, a mely a tenger mélyében él, mozog. Közel lesz ehhez a kinoskop, Edison mesés találmánya, amely megeleveníti a képeket s a mozgást fotografálja le a villamoság hatalmával. Vonatok vágatnak, bennök eleven, mozgó, cselekvő emberekkel; egy lóverseny játszódik le előttünk, a hogy a starter indít, a lovak lábra kapnak, szédületes hajszában vágatnak, hogy izgató végküzdelem után diadalal vezessék be a nyertes lovat az újongó tömeg közt az istállóba. S ezer

más ilyen jelenet, mind elevenen, színesen, természetesen mozgásban.

Említsük-e még a kiállítás faluját, ezt a miniatűr Magyarországot minden népével, minden vidékével? A hol benne látjuk az embereket tájék, nemzetiség, vidék szerint; a házukat, szokásaikat, viseletüket, butorukat, ruhájukat. Ahol lakodalmak, bucsujárások, torok lesznek; szüret, tollfosztás, tengeri-hántás, fonó, csakugy, mint a nép életében a valóságban. Ahol nemcsak mi ismerjük meg, s ha érdemes, eltanuljuk a más vidékek szokásait, hanem megmutatjuk a külső országoknak is, az idegeneknek, milyen a magyar nép, milyen az élete, milyenek a szokásai, erkölcei.

Még nagyon sok ilyen felsorolni valónk akadna, de talán egyszerre elég volna ennyi. Jövőre szólunk a többiről.

Manusich László polgármester

gyártja a sajtópereket. Legutóbb lapunk ellen fordult, s beadatta a vádleveleket a szegedi kir. főügyészség által. A felelőséget Szalay László szabadkai ügyvéd vállalta magára. A végtérnyelés a szegedi esküdtszék előtt j. é. decz. hó 2-án tartatik meg.

A baja-báttaszéki áthidalás.

A „Pester Lloyd“ minap az ujonnan épült baja-zombor-ujvidéki vasut vonal megnyitása alkalmával terjedelmes cikket közölt, melyet megyénk és városunk érdekeire nézve jelentős részében reprodukálunk:

„A baja-báttaszéki vonal kiépítésének kérdése a baja-zombor-ujvidéki vonat megnyitása által akuttá vált, s a kormány nem fog soká elzárkozhatni az emez összekötést sürgető közóhaj elől. Többféle indok követeli ezt. Eltekintve attól, hogy a Baja és Báttaszék közti hid építése által a lakosság egy rég érzett szükséglete teljesítne, mely télen néha hónapokig elvan zárva minden közlekedéstől, a hidépítés forgalom-politikai és nemzetgazdasági szempontból is, különösen pedig Fiume érdekében felette fontos és sürgetően szükséges, mert a fiumei közlekedés akadályai évek óta beható tanulmány tárgyát képezik. A kormány milliókat áldozott, hogy Fiumét világgikötővé alakítsa; Fiume maga is kiváló pozíciót teremtett magának, mely különösen a Trieszttel való versenyben érezhető. Fiume kikötőberendezése, mire elkészült, oly nagyszerű, hogy ott a legnagyobb hajóközlekedés is kifejlődhetik.

Ámde a kereskedelmi forgalomnak a vasuton való gyors lebonyolításáról is gondoskodni kell. A magyar államvasutak vonalai, dacára annak, hogy a déli a teher-szállítás egy részét ellátja, máris túlvannak terhelve, s teljes erőmegfeszítéssel kell dolgozni, hogy Fiume állandóan növekvő forgalmával megküzdjen lehessen. Ha a déli vasut államosítatik, úgy természetesen annak oszt-rák vonalai inkább Trieszt érdekeit fogják szem előtt tartani s akkor a magyar államvasutakra azon kötelesség hárul, hogy a fiumei forgalmi lebonyolításban fennakadás ne álljon be s hogy a hajók egymásután rakodhassanak. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha nem terheli az összeforgalom a fő-vonalat s annak egy része másfelé terelhető.

A két Dunapart összeköttetése által egy új vonal létesülne, melyen át az összes forgalom északkeletre volna irányítható, minthogy Bajától mindentelre terjedelmes háló ágazik szerteszéjjel. Az ellenvetés, hogy a fiúmei forgalom elterelése által Budapest veszteséget szenvedne, téves, mert azon érvék, melyeket évekkal ezelőtt a hid megépítése ellen felhoztak, megváltozott viszonyok folytán ma már fenn nem forognak. Egy Fiumével való új összeköttetés létesítése Fiume forgalmát természetesen növelné, mi a fővárosnak is előnyére volna. A két csonkavonalnak Bajától Báltaszékig való összeköttetése tehát ép oly szükséges, mint sürgős és pedig nemcsak helyi, de általános érdekből is.

A vidéki sajtó ünnepét ül e hó 27-én Nagyváradon. A „Nagyvárad“ című ottani napi lap ünnepi meg 25 éves fennállásának emlékeztét. Ugyanez alkalommal a vidéki sajtó érdekében értekezlet is tartatik. Ez ünnep és értekezleten lapunkat Szalay László ügyvéd mint a „Szabadság“ szerkesztője fogja képviselni. Az ünnepély igen sikerültnek ígérkezik.

Sport.

— **Szabadka legújabb bajnok jelöltje** ez idő szerint Garay Ferencz a „Post városához“ címzett szálloda vendéglőse Bajnokjelöltté avatta pedig mult szerdán a hajnali órákban többszörös bajnokunk dr. Vermes Lajos. A felavatás történt pedig a következőképpen: kártyáztak többen egész éjszaka, Vermes Lajos nyert körülbelül 2000 frtot s mikor sztriktilletkor a nyertes bajnok távozni készült, elébe állt kihívónak a vendéglős és kártya pénzt követelt, Vermes e kihívásra kezére huzta boxoló angol vasgyűrűjét, másik kezébe pedig izmos vasbotját fogta fel és felelt e képen: kapott az ur az éjjel több mint 200 frt kártyapénzt, megelégedhetik vele, mire Garay replikázott: a ki fizetni nem akar, az ne jöjjön ide, hanem menjen a hid alá kártyázni. Vermes Lajos gyors üttemben hatalmas két boxot nyomott a kihívó téli homlokára és gyomrára, mitől a vendéglős hanyat vágódva segítségért kezdett kiáltozni. A pinczerek oda is rohantak, de Vermes boxoló gyűrűjének segélyére sietett a vasbot is, az opperettebeli kis hadsereget úgy szét ugrasztotta, hogy azok fogadalmat tettek: soha nem áhitoznak többé bajnokjelöltségre. *A rendőrség úgy a nagy kártyázás, mint a bajnokjelöltség osztogatásánál szokása szerint: távollétével tündökölt.*

— **A nagybecskereki őszi löversenyről** mult számunkban megemlékeztünk és jeleztük hogy a sikversenyben az első díjat bajsai Vojnics Sándor nagybirtokos „Olyan nines“ 5 éves kanczája nyerte el — „Lili“, pedig 1/2 nyakhosszal „Ossi“ Clam főhadnagy telivér lova verte meg. Lili lovassa Csávossy főhadnagy Clam ellen több a lovaregy. ut szabályaiba uttköző szabálytalanság miatt ovást adott, melynek folytán a budapesti magyar lovaregylet mint fennhatóság Clamot disqualifikálta és az első díjért „Lili“-nek ítélte oda.

Törvénykezés.

— **Szabadkai sajtóper** folyt le e hó 21-én a szegedi esküdtszék előtt. Bobula János csödbe jutott orsz. képviselő a palicsi villamos vasut építése folytáo hajba kapott dr. Vermes Lajossal, a ki e vállalkozás folytán szintén csödbe jutott. Az esküdtszék Vermes Lajost a vád alól felmentette, Bobulát pedig a költségek megfizetésében marasztalta. Bobula a verdikt ellen semmiségi panaszt jelentett be.

— **Molnár Ignác váalkozó** Varga József és Nosián István kőművesekkel együtt a vádlottak padjára került még 1892. évi július 20-án, mert a Vass Ádám-féle vendéglő és Farkas Zsigmond háza előtt elvezető csatorna ásásnál a munkások életbiztonságára nem ügyeltek, minek folytán a csatorna falazata beomlott és Tóth Czigány Károlyt Rigó Jánossal együtt maga alá temette. Tóth Czigány Károly a föld omladék alatt meghalt, Rigó azonban súlyosabb sérülések árán ugyan, de megszabadult s ma is életben van. Ez a bűntény mostanig huzódott, tegnapelőtt azonban végbefejezést nyert, a mennyiben u Curia mint utolsó bíróság Molnár Ignácot 2 havi fogház és 20 frt pénzbírság, Varga Józsefet 1 havi fogház és 20 frt pénzbüntetés, Nosián Istvánt pedig ugyancsak 2 havi fogház és 20 frt pénzbírság megfizetésére ítélte.

— **Péics József (Stroczó)** városi bizottsági tag egy rokon leány ellen intézett állítólagos bűntügyi merénylet miatt nem régen a bűntető törvényszék előtt számolt le, ahol 2 évi szives vendéglátásra invitálták meg. A királyi tábla ezt az ítéletet helyben hagyta, a kir. Curia azonban mindkét ítélet feloldása mellett vizsgálat kiegészítését rendelte el. Ez ügyben a végtárgyalás törvényszékünk előtt zárt ülésben e hó 18 és 19-én tartatott meg, de ítélet ez alkalommal nem hozott, mert a törvényszék némi hiányok pótlását rendelte el.

— **A szabadkai kir. járásbírósnál** a nagyszerűnek hirdett új törvény nyomása alatt a ma letárgyalt ügyekben csak 4—5 hónap mulva kapnak tárgyalási határnapot a perlekedő felek. Ez aztán gyors igazságszolgáltatás.

Közgazdaság, ipar, keresk.

— **A világ 1895. évi buza és rozs termése.** A világ 1894/95. gazdasági évi buza és rozs termés, körülbelül 10%-kal kisebb, mint a multévi, és így a fedezetlenül álló buza hiány 28 millió hektoliter, vagyis 21 millió métermázsza. A részletes adatok következőképp sorolhatók. — Nagybritánia összes termése métermázsánként 12 millió 70 mt., Franciaország 91 m. 820 mt., Németország 28 m., Ausztria 12 m. 320 mt., Olaszország 31 m., Német alföld 0.960 mt., Svájc 1 m. 500 mt., Belgim 5 m. 800 mt., Dánia 1 m. 350 mt., Svédország és Norvégia 1 m. 350 mt., Spanyolország 23 m. 200 mt. Portugália 1 m. 93 mt., Görögország 0.790 mt. Ezen országok 1894. évi bevételi forgalma kitett összesen 121 millió 93 ezer mt. mázsát. Egy évi sztkéglete 324 millió 20 ezer mt. mázsza. Mutatkozik 1895/6-ra hiány 114 millió 55 ezer mt. mázsza. Oroszország Kaukázus és Szibéria 14 millió 10 ezer mt. Magyarország (Horvát és Szlavon országgal) 41 millió 55 ezer mt. Románia 17 m. 10 mt. Bulgária és Kelet Rumélia 14 m. 20 ezer mt. Szerbia 2 m. 30 ezer mt., Törökország (eurpai) 11 m. 40 ezer mt. Kis Ázsia 19 millió mt. Kelet India 62

m. 78 ezer mt. Az ész. am. Egyesült államok 108 m. 60 ezer mt. Kanada 13 m. 60 ezer mt. Délamerika: a) Argentina 16 m. 34 ezer mt. b) Chile 4 m. 94 ezer mt. c) Ausztrália 10 m. 57 ezer mt. f. évi átlagos összes termése 202 millió 720 ezer métermázsza. Afrika: a) Egyiptom 3 m. 80 ezer mt. b) Tunis 2 m. 90 ezer mt. c) Algir 4 m. 94 ezer mt. d) Fokföld 1 millió mt. Ezen országok folyó évi összes átlagos termése 446 millió 10 ezer métermázsza. 1894. évi kivitel 134 m. 25 ezer métermázsza. Egy évi sztkéglete 355 m. 61 ezer mtm. Mutatkozik felesleg 1895/6 évre 93 millió 20 ezer métermázsza. Az exportra jutott mennyiség levonásával mutatkozik hiány 21 millió 25 ezer métermázsza. Ilyen gyenge buza és rozstermés tehát régen nem volt a világon.

Irodalom, művészet.

— **Színház.** Halmay Imre szintársulata újult erővel bevonuló félben van. A tarsulat néhány tagja már megérkezett, színházunk rég elzárt kapujait szombaton megnyitják. A színház megnyitásra vonatkozó jelentés így szól: A legkiválóbb tisztelettel van szerencsém értesíteni Szabadka sz. kir. város n. é. mtpártoló közönségét, miszerint a tks. városi színházi bizottság kívánságának e bizottság f. é. október hó 3-ról kelt 10/895. számú közlése értelmében engedve az 1895—96. évi szinidényt szombaton f. 1895. évi október hó 26-án fogom megnyitni a már előre kibocsátott „előleges színházi jelentés és bérlethirdetés“-ben foglaltak és abban megnevezett személyzettel. Szombaton október 29-én bérletszűnetben megnyitó előadásul ujdonság e szinpadon először adatik: „A kis hőrcsög“ francia énekes vaudville. Vasárnap október 27-én két előadás tartatik. Első előadás nép-előadásul felére leszállított helyárrakkal d. u. 4 órai kezdettel: „Goldstein Számi az új honpolgár“ eredeti énekes bohózat 3 felvonásban, második előadás rendes helyárrakkal 7 órai kezdettel, bérlet kezdetül 1. bérlet 1. szám (páratlan bérlet) „Falu Rossza“ eredeti énekes népszinmű 3 felvonásban. Az első husz előadásos bérletfolyamban színre kerülnek: A becatelenek társ. dráma, Madarász operette, Huszárszerelem vigjáték, Mi történt az éjjel? énekes vaudville, Molnár gyermeke népdrama. Eleven ördög operette, Csókon szerzett völogény énekes vigjáték, Kis alamuszi operette, Otthon szinmű, Virág-fakadás vigjáték, Varázs hegedű operette, Pillangó csata szinmű, Czeecil házassága szinmű, Ripp van Winkle operette, Bagdadi hercegnő szinmű, Kis alamuszi stb. — ujdonságok és közkedveltségű művek. Tarsulatom ujonnan szerződötetett tagjai az itt felsorolt darabokban fognak bemutatkozni, — kiket a m. t. közönség becses figyelmébe előre is ajánlani kedves kötelességemnek tartom. A bérlet eszközlését és a bérletpénzek beszédését Sz. Kovách Elemér nyug. színész volt szives magára vállalni. Bérelni lehet d. u. 2—3 óráig és este 5 órától 6 1/2 óráig a színházi irodában.

— **A zenélő Magyarországot** nem lehet zongorázónak nélkülözni. A valóban olcsó és jó méltatásra talál mindenkor, s ha valamilyen vállalat pártolásra érdemes, úgy a „Zenélő Magyarország“ bizonylyan az. Minden hóban 2 terjedelmes hangjegy füzetet 10—10 oldallal bocsájt ki előfizetőinek olyan tartalommal, hogy mindenki megtalálja benne a

neki alkalmasat, s izlésének megfelelőt. Felüli az irodalom minden ágát s a zene minden válfaját. A ma megjelent 20-dik füzet tartalma ez: Csizmadia Ignác „Kerek az én subám alja“ Népdal. Goderd híres „Törpék tánca“ salondarabok. Humperdinek a Jancsi és Juliska opera szerzőjének legújabb bájos dala: „Rózsa keringő“ s az idoi elite bálók tánczudonáaga „Pas de quatre“ egy új divatú négyes táncz D'etman Leétől. A „Zenélő Magyarország“ előfűtetéi ára: Negyedévre, melyért kap hat füzetet 1 frt. Egyes szám ára 20 kr. Előfizethetni a „Zenélő Magyarország“ kiadóhivatalában Budapest, Csengeri utca 92. sz. és minden vidéki könyvkereskedésben.

HIREK.

— **A szabadkai őszi országos vásár** most vasárnap tartatik meg. A vásár igen hitványnak ígérkezik, mert a sertés behozatal még a tanyákról is betiltatott.

— **Leszakadt az állvány** hétfőn d. e. 10 órakor az épülőfélben lévő Kunetz-féle fűtési házfalazatánál. Egy inasgyerek zuhant le az állvány darabjaival együtt, de oly szerencsésen, hogy semmi baja sem esett. Ez a dolog nem jutott ugyan hivatalosan a rendőrség tudomására, de azért nem ártana, ha az építkezéseknél, az ott dolgozó munkások életbiztonságaira több gondot fordítanak.

— **Időjárásunk** már 5 nap óta a gyönyörű verőfényes napok után borongó őszre változott, időközönként esőzés s ezen idő alatt vidékünkön a nap tegnap déli órákig nem is mutatkozott.

— **Mikor a fináncz megvadul**, az veszedelmes állapot, arra nézve t. i. a kit balvégzete körmük közé sodor. A fináncz urak, hétfőn d. e. több dohány áruló ombert esiptek el, ezeket jól pófozkodó vendégszeretben is részesítették, de különösen Fehér István radonovázi lakost, a finánczraktanya egy sötét zugában, úgy elverték, hogy az ember kékre válva vetette fel magáról az orvosi látteleletet, mely szerint gyógyulására legalább 10 napi idő vált szükseggé. A hatalmas fináncz urak ellen büntügyi feljelentés tétetett, hivatalos hatalommal visszaélés miatt.

— **Szerencsés lutris.** Mikor a „Pestvároshoz“ címzett szálloda vendéglőst Veremes Lajos bajnokjelöltté avatta fel, ugyan akkor a szálloda egyik szoba pinczére szerencsés reggelre viradt fel. Sismis Károly ot-tani pinczér ugyanis a kis lutrin 800 forintot nyert, még a gazdának homloka és gyomra, addig a pinczérnek tárczája dagadt meg.

— **Szirmayné M. Juszina** művirágtanárnyó folyó évi október 23., 24., 25. és 26. napján a községi iskola (Vörös ökör) dísztermében részben a helybeli városi szegények javára művirág-killitást rendez. A kállított műtárgyak a helybeli tanítványok által szabad kézzel, minden gépezet segélye nélkül házilag készített művirág fajokat és azok különböző célokra alkalmazhatóságát tnteti fel. Belépti-dij személyen 20 kr. A kiállítás ideje: Dé-előtt 9-től 12 óráig, délután 2-től 5 óráig. Tudomására hozatik, hogy 100 drb. jegy előre bocsájtatott ki mely 1 remek emlék-tárggyal van összekötve. Ezen jegyek a killitás előtt kaphatók összes növendékeinél, valamint Szirmayné lakásán Wesselényi-u. 33. sz. A kiállítás még egy tanfolyamot tart, melyre most is lehet jelentkezni. 12 órai tanfolyam 3 frt. ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Meglopta az urát.** Előre is megjegyezzük, hogy a ki a lopást elkövette, az az ő urával csak a szemét dombon esküdt meg.

A káros Márton György szabadkai V. k. lakos, a tolvaj asszony pedig Szabó vizmeg Rozália, ki férjétől elválvá élte világát. A múlt szombaton az asszony kiszagolta, hogy embere egy kis készpénzt rejteget a láda fiokban, s míg az ura oda járt, az asszony a pénzeskével együtt elpárolgott, de még az nap elesipték, s a lopott pénzből 40 frtot meg is találtak nála egy hatlövett revolverrel együtt, melynek történetei nem tudható kinek voltak szánya.

— **Meglopták a tolvajt.** Van a szerencsétlen Szerencsés Verkának egy másik baja is. Meglopták. Letartóztatása előtti éjjel egy lakó és társnője összepakolta a közszerzeményt s míg a szerzőtárs mélyen aludt, addig ő esendesen bucsut vett a közös háztartástól. Krizsán Katalin lopott terhével nem messzire haladhatott, mert a harmadik utcában egy rendőr már elesipte s bevitte a rendőrséghez, a hol bezáratták vele a szerencsétlen Szerencsés Verka megérkezését is.

— **Szerencsés a neve, szerencsétlen ő maga.** Szerencsés (hol fekete hol Makó) Verona, a ki jobban ismeri a rendőrség és ügyészség bürtön helyiségeit mint maguk, az ottani fellgyelők. Ezelőtt 3 nappal a kapitányság vette gyámság alá, a honnét tegnap délben kísérték át a kir. ügyészséghez, mert egy kis liha eset az 1000-es bankónak keresztelt lutri ezédula körül. Jelezve volt ugyanis lapunkban, hogy egy tanyai parasztgazdától lovakat, birkákat és disznókat vásárolt a tanyán egy eddig ismeretlen ember, s egy 1000-res bankónak állított rongyos lutri ezédulával fizetett, s a jószágokat elhajtotta azon kijelentés mellett, hogy ha a gazda nem is bír vissza adni az nem baj, ő az 1000-rest ott hagyja a visszajáró pénzt pedig eljön a tanyára másnap. A gazda várta is vevőjét vagy 24 óráig, ekkor azonban a városba jött, hogy a nagy bankót elapróra, itt azonban arra a szomorú tudatra jutott, hogy az ő 1000-res bankótája egy figyinet sem ér. Rendőrségünk folytatva nyomozást, többeket letartóztatott, de kénytelen volt őket szabadon is bocsájtani, míg végre sikerült kipuhatolni az igazi tettest Papp János helybeli V. k. lakos molnár mester személyében. Letartóztaták és ez szentesítés után beismerő vallomást tett, de a szerencsétlen szerencsés Verkát is maga után huzta a bürtönbe, mert elárulta hogy ez volt az orgazda. Ma már mind a keten a helybeli kir. ügyészség vendégei.

— **A vadállatnál rosszab apa** került néhány nap előtt a helybeli kir. ügyészség bürtönébe. Neve: Jurics Ferencz. Ez a gyalázatos ember este feleségét megverte és elkergette a háztól, ő maga pedig nyugodtan lefeküdt, s oly mélyen elaludt jól végzett munkája után, hogy éjjel visszatérő felesége nesztelenül belopódzhatott a lakásba, s ott esendben lefeküdt. A házastársaknak van egy nyomorék 13 éves leánya is, a ki szintén abban a szobában aludt. Éjféltájban az

apa felébredve felkelt, s a sötétben leánya mellé feküdt, a ki az apa szentelen kísérletét jajszóval hiúsította meg, mert a különben is ébron lévő anya gyertyát gyujtva meghiusította a borzasztó merényletet. Az állattá vált férj, s illetve apa ekkor kést ragadott s megöléssel fenyegette egy nejét mint szegény leányát, azonban az anya másnap reggel megszökött a tanyáról, az esetet feljelentette, s így a vadállat ember képében bürtönbe került, a hol várja nagyon megérdemelt szigorú büntetését. A gyalázatos apa beismerésben van.

Közönség köréből.

Mi a rendetlenség?

Szabadka, 1895. október 21-én.

Tekintetes Szerkesztőség! A tisztelendő urék tegnapi lapjában szóról szóra a következőket olvastam:

„Az „új rend“-nek behozott és rádisputált állami anyakönyvezésről hova tovább a közönség mind hangosabban kezd véleményét nyilvánítani. Egy polgár ember a minap azt panaszolta: „Kérem, már hetedik napja, hogy járok az ujsztlott unokámat bejelenteni, és mindig azt a választ kapom, hogy menjek máskor a hivatalba“. . . . Egy másik polgár ember meg azt panaszolta el, hogy mikor gyermekének halálozását jelenté be, a polgári tisztviselő azt mondotta: „Most nem érek rá, jöjj el máskor!“ És e miatt a ránemérés miatt a szegény ember gyermeke eskakis negyed napra lett eltomethető. — No hát kérem, ha ez is „rend“, akkor azt legyen szabad kérdenünk, hogy mi a rendetlenség?“

Megmondom én a feleletet is. Az a rendetlenség hogy a tisztelendő urak 4 frt 20 kr. kripta díjakat szednek a város tulajdonát képező temetőben, — az a rendetlenség mikor a tisztelendő urak épen ma is kortes tánczokat járnak a koresmákban, — az a rendetlenség mikor a Parokja épülete előtt óra számra hadják a szegény emberek holttestet bocsenteltetlentül, — az a rendetlenség mikor stola pénzt meg nem toldó komákkal gombáskodnak, — az a rendetlenség . . . stb., a mikről majd alkalomszerűleg ha kell majd én is lehuzom a fátyolt, ha mindjárt selyem ruhából lesz is. Tiszteljük Kmp.

Egy nem Zsidó, állampolgár.

* E rovat alatt díjm.

Szerk.

Felölös szerkesztő:

SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

A KÖBÁNYAI KIRÁLYSÖRFŐZŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy sörgyártmányainak elárulását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel **hordókban** és **palaczkokban** hozza forgalomba.

➡ **Kivánatra árjagyzék ingyen és bérmentve.** ➡

Kizárólagos képviselőt Bács-megyére **Freund Ármin Szabadka.**